

Laboraskolan AB
info@laboraskolan.se

Rektorn vid Laboraskolan
alexander.tornberg@laboraskolan.se

Beslut för grundskola och gymnasieskola

efter tillsyn i Laboraskolan
i Hylte kommun

Tillsyn i Laboraskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i den fristående Laboraskolan i Hylte kommun. Laboraskolans grund- och gymnasieskola besöktes av Skolinspektionen den 21-23 maj 2014.

Skolinspektionen genomförde vårterminen 2013 en kvalitetsgranskning av undervisningen i samhällsorienterande ämnen i årskurserna 7-9 i Laboraskolan (dnr 400-2011:6489). I granskningen konstaterades flera utvecklingsområden. Dessa utvecklingsområden följer Skolinspektionen upp inom ramen för denna tillsyn, varför kvalitetsgranskningen avslutas.

Fakta om skolenheten

Laboraskolan ligger centralt i Hylte kommun. Huvudman för skolan är Laboraskolan AB (organisationsnummer 556665-7515). Bolaget har de senaste tre åren uppvisat negativa rörelseresultat. Trots detta har resultatet efter skatt under dessa tre år varit positivt genom att bolaget erhållit koncernbidrag från dotterbolaget Labora Trading.

Laboraskolan AB har tillstånd att bedriva skolverksamhet i grundskolans årskurser 1-9 samt ekonomiprogrammet i gymnasieskolan. I grundskolan har man för närvarande elever i årskurs 2-9. Man har dock valt att ha klassindelningen 3-4, 5-6, 7-9 i grundskolan. I gymnasieskolan utgör årskurserna 1-3 en klass. Skolan har således tre klasser i grundskolan och en klass i gymnasieskolan. Enligt uppgifter från rektorn har skolan 40 elever i grundskolan läsåret 2013/14 och 18 elever i gymnasieskolan. I stort sett samtliga elever fortsätter efter grundskolan att studera på Laboraskolans gymnasieskola. Det innebär även att eleverna uteslutande väljer att läsa ekonomiprogrammet i gymnasieskolan. De elever som läsåret 2013/14 går i årskurs 3 började läsa på industriprogrammet, men gick efter årskurs 1 över till ekonomiprogrammet när skolan bytte inriktning.

Laboraskolan är en fristående skola, öppen för alla att söka till. Vid tillsynsbesöket har emellertid alla elever sin bakgrund i samma kristna trossamfund. Eleverna i Laboraskolan kommer bland annat från Helsingborg (ca 14 mil), Göteborg (ca 16 mil), Ljungby (ca 10 mil) och Smålandsstenar (ca 1,5 mil). Eleverna skjutsas till skolan i minibussar. Skolan har ansökt hos Skolinspektionen om att få flytta verksamheten i Hylte till Halmstads kommun. Beslut om godkännande av verksamhet på ny ort är vid tidpunkten för detta beslut inte fattat av Skolinspektionen.

När det gäller elevernas kunskapsresultat finns för skolan få uppgifter registrerade i Skolverkets statistik (SIRIS) på grund av att antalet elever i varje årskurs ofta varit färre än 10. Enligt skolans egna uppgifter har det

genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 varit mellan 230 och 270 de senaste åren. Andelen behöriga elever till gymnasieskolan har enligt skolan hittills varit 100 procent varje år. Enligt skolans egna uppgifter har det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 3 i gymnasieskolan de tre senaste åren varit 15,5, 16,3 och 16,5 på industriprogrammet. Skolinspektionen har vid tidpunkten för detta beslut inte tagit del av några resultat från ekonomiprogrammet.

Skolan har många elever som har ett annat modersmål än svenska, framför allt engelska. Det är dock ingen elev som får undervisning i svenska som andraspråk och det är ingen elev som får modersmålsundervisning. Enligt rektorn finns det bland eleverna inga önskemål om modersmålsundervisning.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen möter i tillsynen många elever som uppskattar och trivs i sin skola. Att det är en positiv stämning och att alla känner varandra är något som flera elever lyfter fram. I tillsynen framkommer dock många brister som huvudmannen måste åtgärda. Flera av dessa brister pekar på behovet av ett mer utvecklat systematiskt kvalitetsarbete i skolan. Skolans huvudman måste ta ett större ansvar för att övergripande planera, följa upp och utveckla utbildningen så att de mål som finns i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Även på enhetsnivå måste det systematiska kvalitetsarbetet förbättras. Det finns i dag brister i hur kvalitetsarbetet utformas, hur de nationella målen följs upp och hur elever, lärare och elevhälsan ges förutsättningar och möjligheter att delta i detta arbete. Elevernas kunskapsresultat i grundskolan och gymnasieskolan behöver sammanställas liksom resultaten av arbetet med normer och värden. Skolan måste därefter analysera resultaten och sätta dessa i relation till den undervisning som bedrivs. Utifrån vad som framkommer i kvalitetsarbetet behöver skolan ta ställning till vilka åtgärder som behövs för att förbättra undervisningen och utveckla verksamheten. Flera av de mål som i tillsynen bedöms särskilt angelägna att följa upp och åtgärda härrör sig från läroplanernas avsnitt om skolans värdegrund och uppdrag samt de övergripande målen och riktlinjerna som anges i läroplanerna. Det gäller exempelvis skolans ansvar att motverka traditionella könsmonster och ansvaret att ge eleverna utrymme att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

I Skolinspektionens intervjuer som hålls med elever framkommer ett mönster som kan kopplas till att skolan inte arbetar med traditionella könsroller. I gruppintervjuer svarar pojkar på Skolinspektionens frågor, om inte flickor adresseras direkt. Och i många av de elevintervjuer som genomförs enskilt med flickor, framkommer att de känner obehag inför att behöva redovisa uppgifter muntligt och att delta i diskussioner. Lärarna säger sig vara medvetna om

detta, men uppger i intervju att flickor, generellt sett, ofta tycker det är svårt att prata när pojkar lyssnar. Förutom aspekten kring könsmonster är det i detta sammanhang angeläget att hänvisa till läroplanernas anvisningar om vikten av att eleverna ska få tilltro till den egna förmågan. Detta är något som Laboraskolan i högre grad måste arbeta med när det gäller flickorna. Såväl lärare som rektor uppger att någon diskussion om hur man aktivt ska arbeta med att motverka traditionella könsmonster, inte förts.

Tillsynen visar vidare att skolan behöver utveckla arbetet med att låta eleverna träna sig att tänka kritiskt och inse konsekvenser av olika alternativ, för att som läroplanen för gymnasieskolan beskriver; närma sig ett vetenskapligt sätt att tänka och arbeta. I intervjuer och lektionsobservationer framkommer att undervisningens upplägg och innehåll oftast handlar om att söka och återge fakta som hämtats i tryckta läromedel. Få exempel ges på ett mer undersökande och prövande arbetssätt.

Att varje elev efter genomgången grundskola och gymnasieutbildning ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande försvåras av att styrelsen för skolan begränsat elevernas möjligheter att söka information på internet, endast vissa sidor är tillgängliga för eleverna. De kan dock, efter förfrågan, få använda en sökmotor genom en lärares inloggning.

Skolinspektionens tillsyn visar också att det finns ett akut behov av studie- och yrkesvägledning för eleverna i grund- och gymnasieskolan. Det finns i dag ingen person i skolan som har en kompetens som motsvarar de krav som ställs i skollagen. Den nuvarande studie- och yrkesvägledning som eleverna får är mycket bristfällig. Exempelvis får eleverna i grundskolan endast information om Laboraskolans egen gymnasieskola och därmed endast om ekonomiprogrammet. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök i slutet av maj 2014 har eleverna i årskurs 3 i gymnasieskolan inte fått information om studier på universitet och högskola trots att ansökningstiden inför höstterminen 2014 gick ut den 15 april 2014. Vidare framkommer det i intervjuer med elever i grundskolan och gymnasieskolan att majoriteten av eleverna har tänkt arbeta med tillverkning och försäljning och i sina fäders företag. Trots att det uppenbarligen finns en begränsning i vilken kunskap eleverna får med sig hemifrån om andra yrken och om möjligheterna till vidare studier, har skolan valt att inte fråga om elevernas framtidsplaner, att inte ge dem en mer omfattande studie- och yrkesvägledning och inte arbeta med denna typ av frågor i undervisningen.

Redan i tidigare tillsynsbeslut har Skolinspektionen ålagt Laboraskolan att ha lärare som har utbildning för den undervisning som de ska bedriva. Skolinspektionens tillsyn i maj 2014 visar att bristen på utbildade lärare inte

åtgärdats. I flera ämnen bedrivs undervisningen av personer utan pedagogisk utbildning eller av lärare som saknar utbildning för de årskurser och ämnen de bedriver undervisning i. När det gäller gymnasieskolan finns det endast en lärare som har legitimation. Bristen på legitimerade lärare gör också att rektorn, som i grunden har en lärarutbildning för årskurserna 1-7 i grundskolan, behöver sätta betyg i många ämnen och för många elever.

Skolinspektionens tillsyn visar även stora brister när det gäller registerkontroll och tillgång till elevhälsa. När det gäller elevhälsan arbetar dess kompetenser inte heller förebyggande och hälsofrämjande, vilket bland annat beror på att elevhälsan till största delen består av en skolsköterska.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid tillsynen samt de ingripanden som Skolinspektionen funnit befogade med anledning av de konstaterade bristerna.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Laboraskolan AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast **den 5 december 2014** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder inom undervisning och lärande.

- Utbildningen ska vara saklig och allsidig och skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram.
- Undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Lärarna ska samverka i arbetet med att nå målen för utbildningen.
- Lärarna ska svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer.

Motivering

Allsidig undervisning

Enligt läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan ska skolan vara öppen för skilda uppfattningar och att de förs fram. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Det anges också i läroplanerna att skolan ansvarar för att alla som genomgått utbildningen kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Skolinspektionens tillsyn visar att undervisningen i Laboraskolan inte är allsidig och att skolan inte är öppen för skilda uppfattningar och att de förs fram. Det framkommer framförallt i de intervjuer som Skolinspektionen genomför. I intervju med lärarna i grundskolan får de frågan om det finns några mål i skolan som kan vara svåra för eleverna. Lärarna svarar då att internetfrågan, det vill säga elevernas begränsade möjligheter att söka information på internet, innebär begränsningar i möjligheten att nå alla mål i läroplanen. Eleverna har inte fri tillgång till information. Lärarna uppger vidare att skolans styrelse har varit tydliga med att skolans regler om begränsad internetanvändning ska följas. Läraren kan visserligen hjälpa eleverna med källor, men det ska finnas en filtrering. Lärarna upplever det dock som positivt att eleverna inte har fri tillgång till olika sidor på internet. De uppger att det kan bli missbruk av för mycket tillgång. Nu vet lärarna att det finns en begränsning och att de skyddar eleverna från vissa sidor. I skolans datapolityc anges att Laboraskolan tillhandahåller listor på lärprogram och säkra internetsiter som har godkänts av styrelsen eller en kommitté som styrelsen utsett och att eleverna på elevdatorerna inte ska ha tillgång till någon sökmotor på internet. Det framgår också att eleverna måste ha tillsyn av lärarna när datorerna används. Vidare anges att USB-portarna på elevernas datorer har inaktiverats, att cd:s och dvd:er som inte har lämnats ut av skolan är uttryckligen förbjudna. Av datapolitycyn framgår också att lärarna måste ha förståelse för att elevernas beting som är datorbaserade måste kunna slutföras under skoltid och att tillsyn måste ombesörjas. Datapolitycyn är den samma för alla elever, oavsett skolförhållanden och ålder.

När det gäller saklig och allsidig undervisning framför en av lärarna på grundskolan att det är en balansgång när det gäller att undervisa elever som har denna särskilda bakgrund. *"Man får säga, så här tror forskarna, man kan tro på olika sätt"*. Läraren uppger vidare att det är viktigt att skapa en miljö där eleverna kan känna sig trygga. Av andra intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna inte tar initiativ till att diskutera områden där elevernas bakgrund och uppfattning kan skilja sig från samhället i allmänhet utan att de i stället väljer att undvika diskussioner.

Skolinspektionens tillsyn visar att de begränsningar som finns, när det gäller tillgänglighet till information samt öppenhet för skilda uppfattningar, leder till svårigheter att nå läroplanernas mål om allsidig undervisning.

Lärarnas samverkan och samordningen av utbildningen i ämnesområden

I läroplanen för grundskolan anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen och att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får större möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I läroplanen för gymnasieskolan anges att gymnasieskolan ska samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs enligt läroplanen för gymnasieskolan för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag till val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Målet är att varje elev ska utveckla sin självkännedom och förmåga till studieplanering, medvetet kunna ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper samt att eleven ska öka sin förmåga att analysera lika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha.

I tillsynen framkommer att undervisningen i Laboraskolans grundskola inte samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Eleverna beskriver i intervjuer en undervisning som sällan består av delar där lärarna har samordnat olika ämnesområden. Den vanligaste beskrivningen som eleverna ger av en lektion, handlar om hur läroboken i ett visst ämne anger innehållet i undervisningen. Denna bild styrks även vid Skolinspektionens lektionsobservationer. Vid intervjuer med lärarna beskrivs framförallt endast hur lärare som undervisar i flera ämnen kan samordna dessa ämnen. Ett exempel är det arbete om Titanic som genomförs under vårterminen i årskurs 3. I det arbetet ingår bild, musik och svenska. Även ett exempel i årskurs 7-9 ges på samverkan mellan svenska och samhällskunskap. Lärarna i grundskolan kan inte ge exempel på samverkan med arbetslivet eller samhället i övrigt. De kan inte heller beskriva att det finns en gemensam tanke eller plan i skolan om att samordna olika kunskapsområden och att detta är ett syfte med undervisningen i de projekt som de i intervjuerna ger exempel på.

I intervju med elever i gymnasieskolan uppger de att de inte märker av någon samverkan mellan ämnen, med företag eller med samhället i övrigt. En elev tror inte att lärarna samverkar med samhället så mycket längre, men berättar om ett tillfälle för omkring två år sedan då skolan hade en mässa tillsammans med ett litet företag. Ett tidigare studiebesök i Sveriges riksdag nämns uppskattande av flera elever. Lärarna i gymnasieskolan uppger att det finns behov av att öka kontakten med samhället. De vill ha detta som ett prioriterat

område inför nästa läsår. En lärare beskriver som exempel på sådan samverkan hur hon har tagit upp med en ledamot i skolans styrelse att ta med eleverna på en utflykt till Hallandsåsen och fått ett positivt gensvar. Men under innevarande läsår har man inte haft någon samverkan med företag eller andra instanser i samhället.

Lärarna och rektorn beskriver i intervju att lärarna har en tid för gemensam konferens, två timmar per vecka. Till stor del innehåller dessa möten frågor som rör elevärenden eller kommande dagar då något särskilt händer. Både lärare och rektorn uppger att skolan är så liten att lärarna har stora möjligheter till spontana samtal. Samtidigt kan varken rektorn eller lärarna ge några exempel på hur lärarna samverkar för att samordna ämnesområden det innevarande läsåret. Det framkommer inte heller någonting om samverkan i de planeringar som Skolinspektionen har fått ta del av, varken för grundskolan eller gymnasieskolan

Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna inte ges möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet på grund av att lärarna inte samverkar och att undervisningen i olika ämnesområden inte samordnas. I gymnasieskolan saknas en samverkan med arbetslivet, universitet och högskolor samt med samhället i övrigt.

Arbetssätt och arbetsformer

I läroplanen för grundskolan anges att eleverna ska få pröva olika arbetssätt och arbetsformer.

Tillsynen visar att den undervisning som bedrivs i Laboraskolan inte ger eleverna möjlighet att pröva olika arbetssätt och arbetsformer.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av planeringar för flera ämnen i skolan. I dessa anges olika metoder för eleverna som exempelvis enskilt arbete, katederundervisning, film och inlämningsuppgifter. De vanligaste metoderna i planeringarna är enskilt arbete. Detta bekräftas av intervjuer med lärare och elever och av Skolinspektionens

lektionsobservationer. Eleverna beskriver i intervjuer en undervisning som till stora delar går ut på att lösa uppgifter i läroböcker. En elev i de högre årskurserna i grundskolan beskriver att man allra mest arbetar individuellt i skolan. Eleven försöker hitta ett exempel på när man prövat någon annan arbetsform och beskriver hur eleverna i ämnet geografi fått sju exempel att välja mellan när de läste om hållbara städer. Själva skrivandet om exemplet var dock individuellt arbete. Men genom att elevernas individuella arbeten sedan skulle sättas ihop till en tidning så kunde uppgiften också ses som ett grupparbete, enligt eleven. I elevintervjuer framkommer också att eleverna vid enstaka tillfällen har haft arbeten där de har samarbetat med en klasskamrat och därefter haft en muntlig redovisning. Eleverna har vid ett tillfälle arbetat

med en debatt. Indelade i två grupper fick eleverna uppgiften att ta fram argument, för och emot, i ett antal ämnen som läraren hade tagit fram. De fick sedan under lektionen veta vilken sida som de skulle representera vid redovisningen. De exempel på andra arbetssätt än individuellt arbete som framkommer i intervjuer med lärare och elever framstår som enstaka händelser och inte som vanligt förekommande.

De exempel på varierade arbetssätt som eleverna kan uppge är få. Vanligtvis präglas lektionerna av en gemensam lärargenomgång i början av lektionen därefter berättar läraren vilka uppgifter eleverna ska jobba med och arbetsformen är allra oftast enskilt arbete. I en intervju uppger eleverna att de aldrig har varit med om att de exempelvis bara sitter och pratar i grupper. Det ord som eleverna använder allra mest när de ska beskriva undervisningen är *"jobba"*. De uppger exempelvis att *"Läraren kan säga om man får jobba två och två. Man kan få jobba i bildsalen ibland om man frågar."* När Skolinspektionen frågar vad det innebär att jobba svarar eleverna att det är att jobba i böcker och göra det som står i dem. På frågan hur man vet vad man ska göra på lektionerna svarar en elev att det vet man, för man har sin bok.

Elevernas beskrivning av enahanda arbetssätt och arbetsformer stämmer väl överens med de iakttagelser Skolinspektionen gör under lektionsobservationer. Eleverna verkar vana vid att söka rätt svar på färdigformulerade frågor. I samtal med en av grundskolans lärare berättar läraren om hur studiemotiverade eleverna är och hur de utan att ifrågasätta följer alla anvisningar läraren ger. Läraren tycker dock att det är synd att eleverna är så *"uppgiftsfokuserade"* och att de helst vill ha uppgifter som kan lösas skriftligt. *"Det kan vara svårt att få igång diskussioner."*

Lärarna beskriver vidare att många elever behöver ha struktur, tydlighet och att de behöver känna sig bekanta med hur uppgiften ska vara och utföras. Lärarna uppger också att eleverna, både i grundskolan och på gymnasieskolan, trivs bäst med att arbeta enskilt och att de vill ha den arbetsformen. De lär sig bäst på det sättet enligt lärarna. En av lärarna framför dock farhågor kring det som i läroplanen anges om kunskapens olika former - fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet: *"Det är svårt att veta hur mycket som faktiskt blivit förståelse och förtrogenhet."*

I intervju med lärare i gymnasieskolan uppger de att de i undervisningen på högstadiet behöver vara tydligare medan elever i gymnasieskolan förstår bättre och kan fokusera mer på annat. Lärarna uppger att det finns skillnader i arbetsmetoderna, men att de inte är så stora. *"Eleverna vet hur de ska lösa uppgifterna för det har de lärt sig i grundskolan"*.

Skolinspektionens tillsyn visar att den undervisningen som bedrivs i Laboraskolan, i både grundskolan och gymnasieskolan, till stora delar går ut på

att eleverna arbetar enskilt och endast i liten grad omfattar att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete när det gäller undervisning och lärande. Lärarna verkar inte i tillräcklig grad för att i undervisningen vara öppna för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Lärarna svarar inte i tillräcklig omfattning för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Lärarna samverkar inte i arbetet med att nå målen för utbildningen och undervisningen i olika ämnesområden samordnas inte så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristerna

Författning

1 kap. 4 §, 10 kap. 2 § och 15 kap. 4 § skollagen

Lgr 11, Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Saklighet och allsidighet, Kunskaper, riktlinjer Kursplaner, 2, 3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2,8 Rektorns ansvar

Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Saklighet och allsidighet och Skolans uppdrag, 2.1 Kunskaper och 2,4 Utbildningsval – arbete och samhälle

Grundläggande värden

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom grundläggande värden.

- Skolan ska arbeta för att varje elev får utvecklas, känna växandets glädje och övervinna svårigheter. Att därvid stärka flickornas tillit till den egna förmågan är särskilt angeläget.
- Skolan ska arbeta för att motverka traditionella könsmönster.

Enligt läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan ska skolan aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta samhällets gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Skolans mål är enligt läroplanen att eleverna kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter.

I läroplanen för grundskolan anges att eleven ska möta respekt för sin person och sitt arbete i skolan. Skolan ska sträva efter att vara en levande social

gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter. I läroplanen för grundskolan anges vidare att skolan har ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

I läroplanen för gymnasieskolan anges att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor. Skolans uppgift är enligt läroplanen att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt.

I intervju med rektor, lärare och elever framkommer att det inte finns något aktivt arbete att motverka traditionella könsroller i skolan. Vid såväl gruppintervjuer som individuella intervjuer med elever framkommer dock stora skillnader mellan pojkar och flickor när det gäller självtillit och initiativkraft. Flickorna sitter generellt sett tysta under Skolinspektionens intervjuer om de inte aktivt blir tilldelade ordet eller får en specifik fråga riktade till sig. Under intervjuer med eleverna händer det också vid flera tillfällen att pojkarna går in och tar ordet från flickorna. Lärarna bekräftar i intervju att det inte är alla elever som är med och diskuterar och att vissa elever inte vågar prata inför sina kamrater. Lärarna uppger dock att de upplever att det är naturligt att elever blir tystare med stigande ålder och att det generellt sett, och inte bara på Laboraskolan, är vanligt att flickor kan tycka att det är jobbigt att prata när pojkarna lyssnar. Det är inte något specifikt för Laboraskolan utan något som ligger i elevernas utveckling, menar en lärare.

Av Laboraskolans ordningsregler framkommer att eleverna i skolan ska använda skoluniform. Skolinspektionens besök visar att det finns skillnader mellan pojkarnas och flickornas uniformer. Alla pojkar i Laboraskolan bär likadana mörka byxor och alla flickor bär mörk kjol. Även under lektionerna i idrott och hälsa finns denna skillnad mellan pojkars och flickor. Alla elever har särskilda idrottsuniformer. Men flickorna deltar i lektionerna iklädda kjol medan pojkarna har shorts. I intervjuer med rektor, representanter för huvudmannen, lärare och elever framkommer att man inte har vare sig analyserat eller reflekterat över vilka konsekvenser de kan få för eleverna att ha skoluniform och vilken norm det skapar i skolan. Det framkommer i intervjuer

med representanter för huvudmannen och med rektorn att man inte heller har analyserat vilka effekter det kan få att pojkarna och flickorna har olika slags uniformer. Representanter för styrelsen uppger att det motverkar kränkande behandling att ha skoluniform, men uppger samtidigt att en elev som inte har skoluniform skulle känna sig utanför. Även eleverna uppger att en elev som inte bär skoluniform skulle känna sig utpekad och utanför. Det framkommer i intervjuerna att eleverna inte har förstått att de har en reell möjlighet att påverka om de vill ha skoluniform. Rektorn uppger i intervju att skolan inte arbetar systematiskt, medvetet, förebyggande och tydligt med könsroller. Men hans upplevelse är att det sker i klassrummen. Han uppger samtidigt att denna frågeställning är känslig och att det som skolan kan göra är att informera om hur andra ser på exempelvis traditionella könsroller.

Rektor har efter tillsynsbesöket i ett mail till Skolinspektionen angett att skolan behöver bli skarpare, tydligare och arbeta mer systematiskt med värdegrundsarbetet. Rektorn beskriver bland annat hur huvudmannen tillsammans med rektorn har början förankra en plan för hur skolan på ett tydligt och systematiskt sätt ska nå bättre resultat avseende läroplanens uppdrag om att motverka traditionella könsroller. Planen bifogades inte mailet.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det finns brister när det gäller läroplanernas angivelser angående ansvaret att motverka traditionella könsroller samt skolans arbete med att ge alla elever en personlig trygghet och självkänsla.

Författning

1 kap. 4 och 10 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. God miljö för utveckling och lärande, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden, 2.8 Rektorns ansvar

Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden och Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Normer och värden

Trygghet och studiero

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder inom trygghet och studiero.

- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och det aktuella året. Den ska innehålla en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Skolans plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska arbetet med att motverka kränkande behandling dokumenteras i en plan mot kränkande behandling. Planen ska bland annat innehålla en översikt över de åtgärder som skolan kommit fram till behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har i tillsynen av Laboraskolan tagit del av skolans plan mot kränkande behandling, kallad likabehandlingsplan. I den framkommer bland annat åtgärder som ska vidtas under läsåret. Däremot saknas en beskrivning av vilka åtgärder som genomfördes under läsåret 2012/13. Vidare har inte eleverna medverkat i framtagandet av planen.

I intervjuer med lärare, elever och elevhälsan har Skolinspektionen ställt frågor om skolans plan mot kränkande behandling. I intervjuerna framkommer att eleverna inte känner till planen. Lärarna, eleverna och elevhälsan uppger i intervjuer att de inte har varit delaktiga i att ta fram planen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder inom särskilt stöd.

- Vid utredning av behov av särskilt stöd ska samråd med elevhälsan ske.
- Åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd ska beslutas av rektorn och ange vilka behoven är och hur de ska tillgodoses.
- Åtgärdsprogrammet ska följas upp och insatserna ska utvärderas löpande.

Motivering

Vid utredningen sker samråd med elevhälsan

Den 1 juli 2014 ändrades bestämmelserna om stöd och särskilt stöd i skollagen (2010:800). Skolinspektionen utgår ifrån bestämmelsernas nya lydelse i sina bedömningar inom den regelbundna tillsynen.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

I utredningen av om en elev är i behov av särskilt stöd i Laboraskolan sker inte samråd med elevhälsan. Skolinspektionens tillsyn visar att skolans elevhälsa består av en skolsköterska som är anställd av ett externt företag. Skolan har via detta företag, som bedriver företagshälsovård, även möjlighet att anlita en läkare som skolläkare. Skolan har inte någon kurator, skolpsykolog eller någon person med specialpedagogisk kompetens. I intervju med skolsköterskan framkommer att det aldrig har funnits något tillfälle då skolan haft någon specialpedagogisk kompetens kopplad till skolan. Det framkommer under intervjuerna med rektorn och med skolsköterskan att det finns elever som genomgår utredning hos barn- och ungdomspsykiatri.

Rektorn uppger i intervju att det inte finns några elever som för närvarande har ett åtgärdsprogram. Skolsköterskan vet inte hur många elever som har åtgärdsprogram i skolan förutom de åtgärdsprogram där hon själv har varit inkopplad. Skolsköterskan uppger vidare att det i ett av dessa fall har funnits behov av specialpedagogisk kompetens. I intervju med lärarna i grundskolan uppger de att det finns två elever som har åtgärdsprogram och att det är en

elev som genomgår en utredning. Det framkommer att det finns en elev i gymnasieskolan som har inlärnings svårigheter och därför får särskilt stöd.

Skolsköterskan uppger även att skolans elevhälsa inte har några möten där frågor och situationer som har koppling till pedagogik diskuteras. Rektorn uppger att ett möte med elevhälsan har hållits under läsåret. Under det mötet diskuterades en elev. På mötet deltog endast skolsköterskan.

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är och hur de ska tillgodoses. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Av åtgärdsprogrammen i Laboraskolan framgår inte tydligt elevens behov och hur de ska tillgodoses. Skolinspektionen har i samband med tillsynen av Laboraskolan bett att få ta del av de åtgärdsprogram som används i skolan för närvarande. Skolinspektionen har av skolan fått kopior på tre åtgärdsprogram som utarbetats 2011, 2012 och 2013. Av det senaste som är från höstterminen 2013 framkommer att eleven får sin undervisning på distans (hemundervisning). Det framkommer inte orsaken till detta eller om detta är en åtgärd inom ramen för särskilt stöd. Som åtgärder anges anpassad studiegång och schema. Vidare anges att stöd ska erbjudas från elevhälsovården/företagshälsan. Det anges även att ämnesansvariga lärare ska anpassa och delge mentor inlämningsuppgifter som ger möjlighet att nå målen.

Åtgärdsprogrammen följs inte upp och utvärderas löpande. Skolinspektionen har tagit del av ett par uppföljningar av åtgärdsprogram. Det finns i Laboraskolan få åtgärdsprogram, även för de elever som har pågående stödåtgärder. Flera åtgärdsprogram är ett par år gamla. Uppföljningen av åtgärdsprogrammet för en elev i gymnasiet med omfattande stödbehov består av en uppräkningslista av vilka uppgifter som elev behöver genomföra inom de kurser eleven läser. Det anges vidare att eleven har en begränsad progression i studierna. Det framkommer ingen egentlig utvärdering av de åtgärder som skolan har vidtagit och effekten av dessa. I en uppföljning av ett åtgärdsprogram för en elev som uppges ha svårigheter med läs- och skrivinlärnningen och koncentrationen består uppföljningen av en beskrivning av vårdnadshavarnas upplevelse av hur eleven klarar av att utföra skoluppgifter i hemmet och på bussen till och från skolan. Det finns ingen utvärdering av skolans åtgärder.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Det finns brister när det gäller elevhälsans deltagande

i utredningen av behovet av särskilt stöd och skolans åtgärdsprogram uppfyller inte författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder inom bedömning och betygssättning.

- Läraren ska vid bedömning och betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper.
- Rektorn ska se till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning.
- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska avse elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i.
- I den individuella utvecklingsplanen ska det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Bedömning och betygssättning

Skollagen anger att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Betyget ska, enligt läroplanen, uttrycka i vad mån den enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Lärarna ska vara väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning och rektorn har ansvar för att lärarna får kompetensutveckling inom bedömning och betygssättning.

Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser.

Skolinspektionens tillsyn visar att Laboraskolan under en lång tid satt höga betyg i så väl grund- som gymnasieskolan. I den verksamhetsredogörelse som skolan inkommit med redovisas att 100 procent av eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås i årskurs 6 i alla ämnen. Hittills har 100 procent varit behöriga till gymnasieskolan efter årskurs 9 och meritvärdet har pendlat mellan 230-270, enligt skolans egna uppgifter, vilket är betydligt högre än såväl kommun- som riksgenomsnittet. Eftersom antalet elever är lågt finns det inte några uppgifter om skillnaden mellan elevernas slutbetyg och betyg på de nationella proven redovisade i Skolverkets nationella statistik (SIRIS). Skolan har inte heller någon sådan sammanställning. Skolinspektionen har därför inte kunnat se om det finns några skillnader mellan provbetyg och slutbetyg.

Undervisningen i Laboraskolan bedrivs till stor del av personal som saknar pedagogisk utbildning och lärare som saknar utbildning i de ämnen de undervisar i, vilket försvårar deras förutsättningar att göra bedömningar av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven. I grundskolan undervisas eleverna av elva personer. Endast två av dessa har lärarlegitimation. Fem av de som undervisar i grundskolan saknar helt lärarutbildning. Läraren i tyska har en utländsk lärarutbildning, som inte är validerad. Det är endast i de samhällsorienterande ämnena i årskurs 3-6 som eleverna undervisas och bedöms av en lärare med utbildning för sådan undervisning. I övriga ämnen i årskurserna 3-9 undervisas eleverna av lärare som i flera fall saknar utbildning för ämnet och i andra fall saknar utbildning för åldersgruppen. I flera ämnen undervisas eleverna av personer som helt saknar lärarutbildning.

När det gäller gymnasieskolan visar Skolinspektionens tillsyn att det i hela skolan endast finns en lärare som har utbildning och legitimation för undervisning i gymnasieskolan. Det innebär att bedömningarna av elevernas kunskapsresultat i gymnasieskolan till största del görs av lärare som saknar utbildning och erfarenhet från att undervisa och göra bedömningar i de kurser som eleverna läser. Lärarna i grund- och gymnasieskolan är även i de flesta ämnen och kurser ensamma om att undervisa i ämnet eller kursen i skolan. Lärarna uppger i intervju att de diskuterar bedömningar med varandra. Det finns dock inget särskilt tillfälle som detta görs utan det sker utifrån när läraren upplever sig ha behov det. Det finns inget samarbete med någon annan skola. Lärarna uppger att de har pratat om bedömningar när det gäller vissa elever, men egentligen inte resonerat övergripande om bedömning och betygssättning.

I tillsynen framkommer exempel på att lärarna inte är helt förtroga med regelverket som gäller för betygssättning och i att göra bedömningar. I intervjuer med lärare i grund- och gymnasieskolan framkommer att de är

osäkra på om de kan använda uppgifter som elever har gjort i ett ämne vid bedömning av elevens förmågor i ett annat ämne. I de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna används i vissa fall begreppen "Godkänd" och "Väl godkänd" och för att besvara frågan "Var befinner sig elevens kunskaper, i relation till kursmålen?" för elever som går i grundskolans årskurser där betyg ges. I de individuella utvecklingsplanerna ges många exempel på att flera lärare, särskilt inom de ämnen där lärare utan pedagogisk utbildning undervisar, har problem med att göra bedömningar utifrån kunskapskraven. För en elev anges i ämnet bild att eleven är "duktig, noggrann och arbetsvillig. Medelmåttig talang." Läraren anger sedan att eleven kommer att klara de mål som finns. Ord som "duktig" och "flitig" återkommer vid flera tillfällen i de skriftliga omdömena. I skolans dokument med instruktioner om hur lärarna ska arbeta med bedömningar anges att "Särskild hänsyn ska tas till elever i behov av särskilt stöd i samråd med rektor och specialpedagogiskt ansvarig. (PYS-paragrafen)".

Rektorn uppger i intervju att de undervisande lärarna är helt suveräna i sitt uppdrag och att det är de som gör bedömningen av elevernas kunskaper. Vidare att i de fall läraren känner sig osäker kan han eller hon vända sig till en kollega eller till rektorn. Rektor uppger att han följer elevernas kunskapsutveckling genom att gå in i bedömningsdelarna i de pedagogiska planeringarna som lärarna gör. En gång per termin tar rektor in en betygsprognos för att se vad som behöver göras för att eleven ska nå längre. När Skolinspektionen närmare vill höra hur betygssättningen går till, svarar rektor att om lärarna inte är behöriga, gör de bedömningen, "Men det är jag som sätter betygen och skriver under betygskatalogen." Vid Skolinspektionens granskning av tjänstgöringsschema och lärarnas behörighet framkommer att rektor, utifrån ovanstående måste besluta om betygen för eleverna i årskurs 6 i svenska, matematik, engelska, fysik, kemi, biologi, hem- och konsumentkunskap, musik, idrott, bild och slöjd. Och för eleverna i årskurs 7-9 i matematik, engelska, tyska, religion, historia, samhällskunskap, geografi, svenska, musik, slöjd. I gymnasieskolan handlar det om Idrott och hälsa 1, Engelska 5 och 6, Matematik 1b och 2b, Religionskunskap 1, Svenska 1, 2 och 3. Rektor är utbildad lärare i matematik, naturorienterade ämnen samt idrott för årskurserna 1-7 och har arbetat som lärare i fyra år, därefter tio år som rektor.

Elevantalet är litet på Laboraskolan och därför finns ingen nationell statistik redovisad där exempelvis elevernas resultat på nationella prov och betyg kan jämföras. Någon sambedömning av de nationella proven med andra skolor, förekommer inte. Det finns inte heller någon referensram från andra gymnasieskolor av hur väl eleverna klarar sig på gymnasieskolan, eftersom

skolans elever hittills inte valt någon annan gymnasieskola än Laboraskolans egen. Där klara sig eleverna bra, enligt lärarna och rektorn.

Utifrån det som framkommer i granskningen att lärare, utan utbildning för den undervisning de bedriver i flertalet ämnen gör bedömningarna, att det saknas referensramar för lärarnas betygssättning samt att det är en orimlig uppgift för rektorn att besluta om betyg, i så många ämnen och i så många årskurser, är Skolinspektionens samlade bedömning är att bedömning och betygssättningen i Laboraskolan inte uppfyller författningarnas krav.

Individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen

Enligt skollagen ska i årskurs 1-5 läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Den individuella utvecklingsplanen får, enligt skollagen, även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen.

Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna i Laboraskolan saknar överlag en tydlig koppling mellan elevernas kunskapsutveckling och kunskapskraven. Skolinspektionen har i tillsynen tagit del av ett par individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för läsåret 2013/14 för elever i grundskolan.

Lärarna i Laboraskolan har olika sätt att ange hur elevernas kunskapsutveckling ligger i förhållande till kunskapskraven. I flera fall används det tidigare betygssystemet med *"Godkänd"*, *"Väl godkänd"* och *"Mycket väl godkänd"*. Det finns också lärare som använder begreppet *"På väg mot målen"* eller *"Godkänd med beröm"*. Skolan har i sin mall för de skriftliga omdömen med frågorna *"Hur fungerar eleven under lektioner/arbetspass?"*, *"Kommer eleven i tid till lektionerna?"* och *"Har eleven med sig rätt material till lektionen?"* De olika typerna av omdömen och med de ord som används för att beskriva elevens insatser, exempelvis talang, duktig, flitig eller *"ibland väldigt okoncentrerad, ibland väldigt duktig"*, kan försvåra för eleven och dess vårdnadshavare att få en tydlig bild av hur elevens kunskapsutveckling ser ut i förhållande till kunskapskraven.

Av de individuella utvecklingsplanerna framgår inte heller vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. I de individuella utvecklingsplanerna i Laboraskolan anges under

rubriken *"Det här kan eleven utveckla vidare i ämnet"* i ämnet bild att eleven ska anstränga sig lite till och att *"Lite mer tålamod skulle inte skada heller... men annars är du väldigt duktig"*. I ämnet matematik anges att eleven ska *"försöka sätta tilltro till din egen matematiska förmåga"*. I flera fall anges att eleven ska fortsätta jobba som den gör eller att fortsätta vara intresserad.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete när det gäller bedömning och betygsättning. I flertalet ämnen bedöms eleverna av lärare som saknar utbildning för undervisning i dessa ämnen och samråd med legitimerade lärare inför bedömning och betygssättning förekommer inte alltid. Bedömningar i elevernas individuella utvecklingsplaner görs inte i förhållande till kunskapskraven i kursplanerna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 14 § och 10 kap. 13 § skollagen

6 kap. 2-6 §§ skolförordningen, 8 kap. 1-3 §§ gymnasieförordningen

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Lgy 11 2.5 Bedömning och betyg, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder inom pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls.
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.
- Rektorn ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering**Rektorn pedagogiska ledarskap**

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Läroplanerna anger att rektorn, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet i Laboraskolans grund- och gymnasieskola. I den verksamhetsredogörelse som rektorn har besvarat innan Skolinspektionens tillsynsbesök anger rektorn att det pedagogiska ledarskapet utövas genom systematiska och spontana enskilda samtal med elever och lärare, både enskilt och i grupp. Det framkommer vidare att rektorn använder sig av den digitala skolplattformen, utvärderingsdagar, betygsprognoser, betygskonferenser, elevråd, deltagande i den dagliga verksamheten och egen undervisning för att hålla sig uppdaterad om verksamhetens utveckling. I intervju med rektorn och med lärare framkommer dock att flera av dessa möten sker sällan och att syftet med dem inte alltid är tydligt för deltagarna. Det framkommer också exempelvis att rektorn inte känner till att det finns elever i skolan som har åtgärdsprogram. I intervju får rektorn frågan om vad lärarna har för möten då de kan ta upp pedagogiska frågor. Rektorn svarar att de ses två timmar varje måndag och att de diskuterar praktiska saker som exempelvis fikat kommande vecka. De pratar även om kalendariet, aktiviteter. Lärarna berättar i intervju om de möten de har på måndagarna. Mötet omfattar både grund- och gymnasieskolan. Det finns en fast dagordning och punkterna handlar om elevvårdsärenden, särskilda dagar som kommer och praktiska saker.

Det framkommer i intervjuer med lärarna att de har mycket begränsade kunskaper om gymnasieskolan. Inom gymnasieskolan finns det bara en lärare som har utbildning och legitimation för undervisning i gymnasieskolan. Rektorn uppger dock i intervju att det inte är aktuellt med några nyrekryteringar inför nästa läsår eftersom rektorn vill låta lärargruppen få arbetsro och eftersom den fungerar väl. Rektorn har senare i mail till Skolinspektionen uppgett att en rekrytering av en lärare till gymnasieskolan är aktuell.

Enligt Skolinspektionen finns det brister i rektorns pedagogiska ledning av verksamheten. Rektorn har möten och konferenser då frågor relaterat till detta tas upp, men med hänsyn till behoven i lärargruppen har detta, enligt rektorn, inte varit tillräckligt. De möten som hålls en gång per vecka omfattar många

praktiska frågor, vilket reducerar den reella tiden för diskussioner och utveckling av den undervisning som bedrivs i skolan.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen ska huvudmannen planera, följa upp och utveckla sina verksamheter systematiskt och kontinuerligt samt ta tillvara resultaten och omsätta dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare ansvarar rektorn för att ett systematiskt kvalitetsarbete genomförs vid enheten. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen uppfylls. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska enligt skollagen dokumenteras.

Rektorn uppger i verksamhetsredogörelsen och i intervju att det största utvecklingsområde som skolan nu arbetar med är ISO-certifieringen (systematiskt kvalitetsarbete) och att många delar inom skolan kommer att utvecklas genom den. Det systematiska kvalitetsarbete som bedrivs vid tidpunkten för tillsynen innehåller dock enligt Skolinspektionen brister. Det framgår inte av den information som Skolinspektionen får muntligt och skriftligt att det bedrivs ett arbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Rektorn har tagit fram en vision för skolan och den är förankrad hos styrelsen och elevernas vårdnadshavare. Representer för styrelsen uppger i intervju att skolan har en vision sedan fem år. Den handlar om att skolan ska ha 100 procents nöjdhet hos kunderna, att tryggheten ska vara 100 procent, att 100 procent av eleverna ska ha godkända betyg, att Laboraskolan ska vara en av de fem bästa skolorna i Sverige och att skolan ska ha en prickfri inspektion i Skolinspektionens tillsyn. Flera av målen i visionen mäter man med enkäter. Enligt styrelsen är de tre första målen uppfyllda eller nästan uppfyllda. De har dock svårt att veta om skolan är en av de fem bästa i Sverige eftersom Skolverket inte redovisar statistik för skolor som har så få elever som Laboraskolan har. Det saknas därför enligt styrelsen uppgifter om elevernas resultat. Det framkommer i intervju att representanterna för styrelsen att de inte känner till att uppgifterna kring resultat till Skolverket, rapporteras från skolan. Styrelsen vet inte heller vilka områden Skolinspektionens tillsyn omfattar (prickfri tillsyn).

Skolinspektionens tillsyn visar att det också finns brister i hur kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, elever och övrig personal. I intervjuer med lärare och elever framkommer att det tillfälle som de är med i kvalitetsarbetet är under föräldradagen i maj. Det framkommer i intervjuer

med lärarna att de inte känner till vilka utvecklingsområden skolan har och att de inte har varit med om att man tittat på skolans utveckling på en övergripande nivå. Lärarna i gymnasieskolan beskriver att skolans systematiska kvalitetsarbete består av att de pratar om det, redovisar slutbetyg, lämnar ett omdöme om varje elev i mitten av varje termin och att de har diskussioner på sina konferenser.

Skolsköterskan uppger i intervju att elevhälsan aldrig är delaktig i skolans kvalitetsarbete.

I tillsynen framkommer också att det finns brister när det gäller dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorn har under hela tillsynsbesöket svårt att ta fram någon dokumentation av skolans kvalitetsarbete. Rektorn uppger i intervju att den dokumentation som finns, bland annat utgörs av de omdömen av eleverna som lärarna registrerar i den digitala skolplattformen.

Representanter för styrelsen uppger i intervju att de får muntliga redovisningar av situationen i skolan och att de aldrig har begärt någon skriftligt sammanställning av kvalitetsarbetet. I samband med kommunikeringen av protokollen från Skolinspektionens intervjuer uppger styrelsen att de får en muntlig rapport kvartalsvis och en skriftlig rapport en gång om året. Den uppges omfatta mer än kvalitetsarbetet.

Efter tillsynsbesöket har rektorn inkommit med ett dokument kallat "*Verksamhetsrapport läsåret 2013/14*" till Skolinspektionen. I dokumentet anges att ledningens fokus under resten av läsåret kommer att vara på ISO-certifieringen, arbetsmiljöinspektion och svar på Skolinspektionens kvalitetsgranskning. Dokumentet innehåller ingen beskrivning av undervisningens kvalitet, elevernas resultat eller någon analys av områden kopplade till detta. Det framgår inte varför ledningen ska prioritera ISO-certifieringen, arbetsmiljöinspektion och svar på Skolinspektionens kvalitetsgranskning. I dokumentet beskrivs även önskemål om investeringar. Det saknas således en dokumentation av skolans kvalitetsarbete där det framgår sammanställningar av elevernas resultat och uppföljningar och analyser av kunskapsresultat och undervisningens kvalitet.

Mot bakgrund av att Skolinspektionen konstaterat att det finns brister i rektorns pedagogiska ledarskap, att det saknas ett kvalitetsarbete med planering, uppföljning och utveckling av verksamheten samt att detta arbete inte dokumenteras bedömer Skolinspektionen sammanfattningsvis att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav. Huvudmannen Labora föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4–6 §§ skollagen,

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar, Lgy 11 2.6 Rektors ansvar

Personalkompetens

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder inom personalkompetens.

- De lärare som används ska ha utbildning för den undervisning de ska bedriva.
- Endast lärare som uppfyller skollagens kriterier ska vara anställda utan tidsbegränsning.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare måste ha legitimation för att få bedriva undervisning. Den undervisning som läraren bedriver ska omfattas av den behörighet som legitimationen skapar. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i.

Om det inte finns lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns särskilda skäl med hänsyn till eleverna får en lärare som saknar föreskriven utbildning och legitimation ändå undervisa. Det krävs dock att läraren är lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt har en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

I fråga om lärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015.

Tillsynen visar att det finns stora brister i Laboraskolan när det gäller lärarnas utbildning för den undervisning de bedriver. Flera av lärarna är anställda i skolan sedan 2013 och ingen lärare har varit anställd längre än sedan 2011 förutom den person som undervisar i musik och hem- och konsumentkunskap i grundskolan. Den personen saknar pedagogisk utbildning, men har varit anställd sedan 2007.

I Laboraskolans grundskola har två av de anställda lärarna lärarlegitimation. Ingen av dessa två undervisar dock i årskurser som de har legitimation för. I

gymnasieskolan finns det en lärare som har lärarlegitimation. Denna lärare undervisar till viss del i de kurser som legitimationen omfattar. I den sammanställning som Skolinspektionens fått från huvudmannen uppges att ytterligare två lärare i grundskolan ska ansöka om legitimation höstterminen 2014. Det framkommer dock av sammanställningen att en av lärarna inte är klar med sin lärarutbildning än.

I grundskolan får samtliga elever undervisning av personer som helt saknar pedagogisk utbildning i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, musik och slöjd. Eleverna i årskurs 2-6 får dessutom i ämnena svenska och engelska undervisning av en person som saknar pedagogisk utbildning. De elever som går i årskurs 3-4 får sin undervisning i matematik av en person som saknar pedagogisk utbildning.

De lärare som undervisar samtliga elever i grundskolan i bild och slöjd uppges i den sammanställning skolan inkommit med vara ideella resurser och sakna lärarutbildning. Den som undervisar samtliga grundskolans elever i musik och hem- och konsumentkunskap uppges vara administratör och sakna lärarutbildning.

I moderna språk får eleverna undervisning av en lärare som uppges ha en utländsk lärarutbildning. Den är inte validerad i Sverige. I ämnet idrott och hälsa får eleverna undervisning av en lärare som inte är klar med sin lärarutbildning och vars utbildning är inriktad mot gymnasieskolan. Eleverna i årskurs 7-9 får i ämnet engelska undervisning av en lärare som inte är klar med lärarutbildningen och inte har gått en utbildning för att undervisa i engelska eller i grundskolan.

Eleverna i årskurs 2-6 får i de naturorienterande ämnena och i teknik sin undervisning av en lärare som saknar legitimation och utbildning för att undervisa i dessa ämnen. Eleverna i årskurs 5-6 får undervisning i ämnet matematik av en lärare som saknar legitimation och som inte har utbildning för att undervisa i matematik.

Eleverna i årskurs 7-9 får i de naturorienterande ämnena, teknik, matematik och svenska undervisning av en lärare som har legitimation, men endast för undervisning i årskurs 4-6. I samhällskunskap och historia får dessa elever undervisning av en lärare som har legitimation för undervisning i gymnasieskolan i bland annat samhällskunskap och matematik. I ämnena geografi och religionskunskap får eleverna i årskurs 7-9 undervisning av en lärare som har legitimation för undervisning i gymnasieskolan, men som saknar utbildning i dessa ämnen.

Sammantaget innebär att den lösning som finns i skolan i dag att eleverna genom hela grundskolan får undervisning i ämnena idrott- och hälsa, engelska,

svenska, matematik, teknik, de naturorienterande ämnena, slöjd, bild, musik och hem- och konsumentkunskap av personal som antingen helt saknar lärarutbildning eller som saknar utbildning för den undervisning de bedriver.

Den nuvarande lösningen innebär vidare att eleverna som går vidare till Laboraskolans gymnasieskola, vilket majoriteten av eleverna gör, inom vissa ämnen fortsätter att få undervisning av lärare som saknar utbildning för den undervisning de bedriver.

Representanter för huvudmannen uppger i intervju att skolan under läsåret har haft nyanställningar och då gjort en resursförstärkning i form av fler timmar. Representanterna uppger att skolan har hela skalan när det gäller lärare. De har en lärare i grundskolan som har en bred utbildning, men sedan har de även lärare som saknar fullständig utbildning. De uppger vidare att skolan inte kan ha en annons ute tolv månader om året på Platsbanken, men att de har annonserat efter lärare i dagspressen vid flera tillfällen. De har ingen annons ute vid tillsynstillfället. I de synpunkter som styrelsen för skolan inkommit med efter Skolinspektionens kommunikering av protokoll med mera anges att skolan fortlöpande söker personal genom annons på Laboraskolans hemsida.

Rektorn uppger i intervju att skolan har haft svårt att rekrytera rätt personer och rätt behörighet. Det finns ingen pågående rekrytering och skolan söker inte efter några lärare just nu. Detta är enligt rektorn ett medvetet val eftersom de behöver skapa arbetsro i den nuvarande gruppen. Rektorn upplever att den nuvarande lärargruppen fungerar väl. Vidare uppger rektorn att det kan skapa negativ publicitet om skolan annonserar efter lärare hela tiden. Det som rektorn anser skulle behöva förstärkas inom skolan är inom moderna språk, spanska eller franska, matematik och inom de naturorienterande ämnena. Trots detta uppger han i intervju att han inte anser det vara aktuellt med någon rekrytering.

Efter tillsynsbesöket har rektorn inkommit med uppgifter till Skolinspektionen om att skolan har tänkt om och att man inför höstterminen 2014 ska annonsera efter en lärare i matematik, svenska och engelska för gymnasieskolan och inom praktisk-estetiska ämnen för grundskolan.

Skolinspektionen har i tillsynen sett att skolan den 11 juni 2014 har annonserat på en internetsida för rekrytering efter en lärare som på deltid kan undervisa i musik, bild, slöjd och hem- och konsumentkunskap. Skolan har också annonserat efter en gymnasielärare i svenska eller engelska på del- eller eventuellt heltid. Till sist har skolan annonserat efter en gymnasielärare i matematik på del- eller eventuellt heltid. Sista ansökningsdag för samtliga tre annonser är den 11 augusti 2014.

Sammanfattningsvis konstaterar Skolinspektionen att skolan i ett stort antal ämnen och årskurser såväl på grundskolan som på gymnasieskolan, saknar lärare med utbildning för den undervisning de ska bedriva. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 -15 och 17-20 §§ skollagen

2 kap. 3 § 1985 års skollag

33 § lag (2010:801) om införande av skollagen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder inom erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Skolan ska erbjuda elever i grundskolan språkval i enlighet med författningarna.
- Eleverna och de som avser påbörja utbildning ska ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.
- Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande och arbetet ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Språkval

Enligt skollagen ska det finnas språkval i grundskolan. Huvudmannen ska som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska.

Huvudmannen ska också sträva efter att därutöver erbjuda andra språk som språkval. En elev får i stället för ett språk som erbjudits välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska eller i svenska som andraspråk under förutsättning att eleven i övrigt får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk, engelska eller teckenspråk.

Eleverna i Laboraskolan erbjuds inte språkval i enlighet med författningarna. Tillsynen visar att Laboraskolan tidigare haft undervisning i spanska och tyska. Efter att läraren i spanska avslutade sin anställning har dock ingen ny lärare

anställts och i dag finns bara tyska som språkval. De elever som läste spanska fick välja mellan att börja läsa tyska eller sluta läsa ett modernt språk. I intervju med eleverna framkommer att flera elever slutade läsa ett modernt språk. Några elever prövade att börja läsa tyska, men valde senare att sluta läsa moderna språk.

Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna i Laboraskolan endast erbjuds tyska som språkval och att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav när det gäller språkval.

Studie- och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska alla elever i alla skolformer, utom förskolan och förskoleklassen, ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Tillsynen visar att Laboraskolans studie- och yrkesvägledning är mycket bristfällig. I den verksamhetsredogörelse som rektorn inkommit med i samband med Skolinspektionens tillsyn anges att eleverna får vägledning genom föräldramöten, klassamtal, enskilda samtal med elever och föräldrar samt skriftliga informationsbrev och anmälningsblanketter inför skolstart. Tidigare har skolan ordnat praktisk arbetslivsorientering (PRAO) och arbetsplatsförlagt lärande (APL). I framtiden vill rektorn dels låta eleverna pröva på språk inför sitt språkval i grundskolan, dels erbjuda årskurs 7-9 två veckors PRAO per årskurs. Det framkommer inte att skolan har en genomtänkt strategi för hur eleverna ska få sitt behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosedd under hela sin skoltid. I de intervjuer som genomförs under tillsynen framkommer vidare att det finns stora brister i den studie- och yrkesvägledning som bedrivs i grund- och gymnasieskolan.

Eleverna i grundskolan uppger i intervjuer att det inte finns någon studie- och yrkesvägledare i skolan och att de inte uppfattar att får någon studie- och yrkesvägledning eller information om språkvalet. De beskriver att de kan gå till rektorn eller styrelsen och fråga om de vill veta något om exempelvis språkvalet. Eleverna i grundskolan uppger att de ska läsa ekonomiprogrammet eller industriprogrammet på gymnasiet. En elev uppger att eleven inte känner till något annat program än ekonomiprogrammet.

I intervju med rektorn och med elever i gymnasieskolan framkommer att eleverna i årskurs 3 började läsa industriprogrammet, men att skolan under deras gymnasietid har ändrat till att ha ekonomiprogrammet. Eleverna blev tillfrågade om de ville gå kvar på industriprogrammet eller börja läsa

ekonomiprogrammet. Samtliga elever valde att börja läsa ekonomiprogrammet i årskurs 2.

Eleverna i gymnasieskolan uppger att alla elever får jobb direkt efter gymnasieskolan och att de inte behöver studera för att få jobb. Eleverna uppger vidare att de får broschyrer från olika skolor skickade till sig i hemmet och i skolan. Det är rektorn som tar hand om posten i skolan och han berättar för eleverna om det har kommit ny information. Vidare beskriver eleverna att de kan studera distanskurser medan de arbetar och några av eleverna har funderat på detta. De vet inte vem det är som genomför de distanskurser de pratar om utan uppger att det är ett mentorsföretag.

Skolinspektionen besöker skolan i maj och sista ansökningsdag till högskolor och universitet var i april. Men det är inte någon av eleverna som har ansökt till högskola eller universitet eller som känner till att sista ansökningsdag har varit.

Lärarna i grund- och gymnasieskolan och representanter för huvudmannen säger i intervju att det är rektorn och skolans administratör som sköter studie- och yrkesvägledningen i skolan. Lärarna uppger att de inte vet hur dessa arbetar med vägledningen. Rektorn uppger i intervju att det är han som fått ansvara för studie- och yrkesvägledningen. Från och med nästa läsår kommer rektorn att ge i uppdrag åt någon av lärarna att ansvara för studie- och yrkesvägledning.

Rektorn uppger i intervju att eftersom alla eleverna i grundskolan går vidare till skolans egen gymnasieskola är det den gymnasieskolan som de får information om. Rektorn uppger att eleverna nog vet om hemifrån att det finns andra skolor. De har fått information om det, men i praktiken kommer de att gå i Laboraskolans gymnasieskola. Rektorn beskriver att när det kommer broschyrer om utbildning sätter den som arbetar i receptionen upp informationen på skolans anslagstavla.

I intervju med lärare i gymnasieskolan framkommer att de inte frågar eleverna om vad de vill göra efter att de avslutat sina gymnasiestudier. "Det är deras ensak" svarar en lärare när Skolinspektionen frågar om lärarna inte är nyfikna på vad eleverna ska göra efter gymnasiet. Lärarna känner inte till om det är någon av de sju eleverna som läser sista året i gymnasieskolan som ska läsa vidare på universitet eller högskola.

Lärarna i gymnasieskolan uppger att det går bra för eleverna i deras kunskapsutveckling. När Skolinspektionen frågar vad eleverna har för drömmar svarar lärarna att de aldrig har diskuterat det med eleverna, men att eleverna vet att de kan läsa vidare. Vidare säger de att eleverna har företagskulturen inom sin grupp och att det är fantastiskt att se. Utan den skulle eleverna inte veta vad de skulle arbeta med. Lärarna säger att det är upp

till eleverna vad de gör när de slutar skolan. Lärarna uppger att de är medvetna om elevernas utgångspunkt. Samtidigt beskriver lärarna att eleverna ofta är nyfikna på hur det är att studera på universitetet och att de ibland frågar lärarna om detta.

Av alla elever i grund- och gymnasieskolan som Skolinspektionen intervjuat är det bara två elever som inte ska arbeta med försäljning eller i sina fäders företag. De elever som uttrycker att de är intresserade av att arbeta med andra saker känner dock inte till att ett sådant yrkesval kräver eftergymnasial utbildning på högskolenivå.

Eftersom eleverna inte har någon tillgång till personal som ger vägledning inför val av utbildning och yrkesval, är elevernas kännedom om alternativ ytterst begränsade. Ingen elev kan påminna sig om att de i skolan har pratat om framtiden eller vad man kan studera och som vuxen arbeta med.

Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna i Laboraskolan varken i grund- eller gymnasieskolan har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Elevhälsans sammansättning

Av skollagen framgår att det för förskoleklassen och grundskolan ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator för att tillgodose elevernas behov av medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Tillsynen visar att elevhälsan i Laboraskolan saknar specialpedagogiska och psykosociala kompetenser. I den verksamhetsredogörelse som rektorn besvarat i samband med Skolinspektionens tillsyn anges att Laboraskolan erbjuder elevhälsa för eleverna i enlighet med skollagen. Det anges att det sker på entreprenad och att företaget som anlitas erbjuder skolsköterska, skolläkare, skolpsykolog och beteendevetare för kurativa insatser. Vidare uppges att skolan har ett samarbete på konsultbasis med två fristående specialpedagoger. I intervju uppger rektorn att skolan via den företagshälsovård man har ett avtal med har tillgång till psykolog och beteendevetare. De kan däremot inte erbjuda specialpedagoger och rektorn har därför i stället använt sig av privata kontakter för utredningar. Skolinspektionen har i samband med tillsynen intervjuat skolans skolsköterska som representant för elevhälsan.

Skolsköterskan beskriver i intervju att elevhälsan består av skolsköterskan själv och skolläkare vid behov. Skolsköterskan uppger att eftersom det finns elever som bor i Stockholm, Helsingborg, Ljungby och Göteborg behöver skolsköterskan se till att de får kontakter där de bor om behov uppstår. Det finns inte någon kurator i elevhälsan utan skolsköterskan tar lättare samtal. Om

en elev behöver mer än det ordnar skolsköterskan kontakt med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) eller en psykolog. Skolsköterskan känner inte till om det finns tillgång till specialpedagogisk kompetens på skolan. Hon har inte hört talas om att skolan har haft någon specialpedagog inkopplad.

Lärarna i gymnasieskolan uppger att det fungerar att inte ha någon kurator eftersom skolsköterskan finns och att det skapar kontinuitet. Lärarna uppger att det är hon som tar de kurativa samtalen med eleverna. De känner inte till hur ofta hon kopplar in en kurator för eleverna. I intervju med eleverna i grund- och gymnasieskolan framkommer att de bara känner till att skolan har en skolsköterska. Någon elev uppger att det också finns en skolläkare. Om de känner sig oroliga eller ledsna brukar de prata med sina föräldrar eller med en kompis.

Sammantaget visar Skolinspektionen tillsyn att det finns brister i elevhälsans sammansättning och att eleverna i Laboraskolan inte har tillgång till kurator eller specialpedagogisk kompetens. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav.

Elevhälsan och dess arbete

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevens utveckling mot utbildningens mål ska stödjas

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Representanter för huvudmannen uppger i intervju att skolsköterskan har hälsosamtal med eleverna. Men de kan inte svara på hur det förebyggande och hälsofrämjande arbetet ser ut eftersom det är under sekretess.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen intervjuat den enda representanten för elevhälsan som skolan har, skolsköterskan. Hon uppger att något skolövergripande förebyggande och hälsofrämjande arbete inte är något som hon arbetar aktivt med. Skolsköterskan har emellertid pratat lite med eleverna när eleverna har blivit vägda och mätta. Skolsköterskan beskriver också att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet möjligen kan bestå av att lärarna tar kontakt med skolsköterskan som får hjälpa dem med exempelvis sexualundervisningen. Skolsköterskan har också varit inkopplad i några små delar av skolans arbete mot alkohol, narkotika och tobak (ANT). Läraren har då utgått från skolans egen biologibok och material från Trafikverket och gett

eleverna fakta. Skolsköterskan har sedan varit med och hållit i värderingsövningar. Vidare består det hälsofrämjande och förebyggande arbetet av att skolsköterskan är ute bland eleverna på tisdagarna. Syftet är att eleverna ska känna att det är lätt att ta kontakt med skolsköterskan.

Lärarna i gymnasieskolan uppger i intervju att det är skolsköterskan som sköter det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. En av lärarna uppger dock att det inte finns något förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Rektorn beskriver i intervju att han är osäker på hur elevhälsan ska användas i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Rektorn måste tillstå att skolan inte har något tydligt förebyggande arbete tillsammans med elevhälsan. Rektorn har efter Skolinspektionens tillsynsbesök mailat till Skolinspektionen och att meddelat att ett förebyggande hälsofrämjande arbete från och med höstterminen 2014 ska planeras och genomföras med skolhälsovården.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete med språkvalet i grundskolan, studie- och yrkesvägledningen, tillgång till elevhälsa samt elevhälsans arbete. Endast ett språk erbjuds som modernt språk och skolan erbjuder inte studie- och yrkesvägledning i tillräcklig omfattning. Eleverna har inte tillgång till kurator eller specialpedagogisk kompetens. Elevhälsan arbetar inte förebyggande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 8 §, 2 kap. 25 och 29 §§, 10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5-7 §§ skolförordningen

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärder inom omfattning och resurstillgång.

- Huvudmannen ska fatta beslut om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.
- Eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek.

Motivering

Individuellt val

Enligt skollagen ska huvudmannen för en gymnasieskola besluta om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Laboraskolan erbjuder individuellt val till eleverna, men beslut om vilka kurser som ska erbjudas fattas inte av huvudmannen. I intervju med representanter för huvudmannen framkommer att det är rektorn som beslutar om vilka kurser som ges och även om individuellt val. Rektorn uppger i intervju att eleverna får välja på alla kurser på ekonomiprogrammet, men att skolan måste ha möjlighet att ge handledning. Eleverna i årskurs 3 uppges bland annat ha matlagning och försäljning som individuellt val. På Skolinspektionens fråga *"Har du som rektor beslutat om de individuella valen?"* är rektorn osäker på om det är ett rektorsbeslut. Men rektorn uppger att det är han som har fattat beslut. Rektorn uppger att skolan tittar på Skolverkets hemsida och utifrån vad som framkommer där bestämmer vad som kan erbjudas.

I intervjuer med representanter för huvudmannen, rektorn, lärarna i gymnasieskolan och eleverna i gymnasieskolan framkommer det att det råder en förvirring angående individuellt val och kurser inom programfördjupning. Lärarna uppger i intervju att det är upp till eleverna att välja fritt när det gäller individuellt val och sedan får skolan se till att kurserna finns. Lärarna känner inte till vad de sju eleverna i årskurs 3 i gymnasieskolan har valt för kurser inom individuellt val. Eleverna uppger i intervju att de kan välja mellan alla ämnen i skolan och fler elever uppger att de funderar på att välja hemkunskap som individuellt val. Eleverna uppger att de ska välja ett ämne de vill fördjupa sig i och att det ska vara i kärnämnen, hemkunskap eller idrott. En elev funderar på att välja hemkunskap. De andra vet inte vilka kurser de ska välja på.

Efter att Skolinspektionen begärt kompletteringar angående de kurser som erbjuds i Laboraskolan inkommer rektorn med information om att det har blivit en förvirring i skolan angående individuella kurser och programfördjupning. Rektorn uppger vidare att de kurser som erbjuds som individuellt val under läsåret 2013/14 är Personlig försäljning 1, Redovisning 1 och Matlagning 1. Oavsett om rektorn har uppmärksammat skillnaden mellan individuellt val och programfördjupning när det gäller de kurser som ges kvarstår bristen att huvudmannen inte har fattat beslut om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Tillsynen visar att det finns brister när det gäller individuellt val i gymnasieskolan i Laboraskolan, vilket bland annat beror på att kunskapen om gymnasieskolan är låg. Exempelvis känner huvudmannen, lärarna och eleverna

i skolan inte till skillnaden mellan individuellt val och exempelvis programfördjupning. Bristen består i att det inte huvudmannen är som fattar beslut om individuellt val.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan ha tillgång till ett skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

Skolinspektionens besök i det som skolan definierar som bibliotek visar att det i skolan finns ett rum med en samling böcker, men att utbudet är litet. Skolans skolbibliotek har ett begränsat utbud av skönlitteratur, framför allt för elever i de högre årskurserna och gymnasieskolan, och facklitteratur. Detta innebär att biblioteket inte inbjuder till läsning i alla åldrar och inte ingår i skolans pedagogiska verksamhet för att stödja elevernas lärande i alla årskurser.

I den verksamhetsredogörelse som rektorn besvarat i samband med Skolinspektionens tillsyn anges att skolan har ett eget skolbibliotek och att man även nyttjar kommunala bibliotek. I intervju med huvudmannen uppger de att eleverna har tillgång till bibliotek både elektroniskt och fysiskt. Representanterna för huvudmannen uppger att de har letat i skollagen för att få information om vad som bör finnas när de gäller internet. De skulle vilja ha information från Skolverket om vilka sidor på internet som eleverna behöver ha tillgång till och att detta skulle underlätta för skolorna.

Lärarna i gymnasieskolan uppger att man använder böckerna i skolbiblioteket vid behov, men att eleverna föredrar internet. När Skolinspektionens frågar eleverna om hur och när de får använda skolbiblioteket, svarar en elev att dit kan man gå när man har ett nytt arbetsområde och behöver fakta. En annan elev menar att eleverna inte är så ofta i biblioteket. *"Ibland får vi gå dit om vi behöver en ha en bok att läsa."* Men flera elever uppger samtidigt att de inte läser så mycket i klassen. En annan elev berättar att klassen i vintras gick till biblioteket i Gislaved och fick information. *"Men det händer sällan att man går till annat bibliotek."* I intervjuer berättar eleverna att de även kan gå ut på internet och skriva ut dokument. Om de vill komma ut på en sökmotor kan de prata med läraren om vad de vill söka efter och kan då få tillstånd att använda dennes inloggning. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att ett digitalt bibliotek eller annan digital information inte kan ersätta ett fysiskt skolbibliotek, men väl utgöra ett komplement till ett sådant.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister när det gäller individuellt val och skolbiblioteket. Styrelsen för utbildningen fattar inte beslut om individuellt val och skolbibliotekets utrustning stödjer inte elevernas lärande i tillräcklig omfattning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 36 §, 10 kap. 10 § skollagen

4 kap. 7 § gymnasieförordningen

Handläggningsrutiner

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärd inom handläggningsrutiner.

- Bestämmelserna om registerkontroll av personal ska iakttas.

Motivering

I skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom förskola, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan samt inom annan pedagogisk verksamhet ska till den som erbjuder anställningen lämna ett utdrag ur polisens belastningsregister. Utdraget ska vara högst ett år gammalt och den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas. I skollagen framgår också att registerutdrag ska lämnas även av den som erbjuds eller tilldelas arbete inom ovan nämnda verksamheter under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten. Detta oavsett om det sker genom uppdrag eller anställning hos någon som ingått avtal med verksamheten. Således gäller bestämmelsen om registerutdrag exempelvis också för resurspersoner, administrativ personal och kökspersonal.

I de verksamhetsredogörelser för grund- och gymnasieskolan som rektorn fått besvara i samband med Skolinspektionens tillsyn anges att nyrekryterade lärare lämnar in registerutdrag till rektorn i samband med anställningen. Under tillsynsbesöket framkommer att det finns flera anställda som arbetar med eleverna utan att vara lärare. Exempelvis finns det resurspersoner som hjälper till under lektionerna för eleverna i de lägre årskurserna. Vidare uppger eleverna att de åker skolbuss till skolan från bland annat Helsingborg, Ljungby och Göteborg. Skolinspektionen är med när två bussar med elever anländer på morgonen och avreser på eftermiddagen från skolan. Bussarna körs av en ledamot i skolans styrelse och en anställd på skolan. Skolinspektionen har bett

rektorn redovisa hur lagen om registerkontroll har tillämpats för de personer som kör barnen till och från skolan i skolbussarna och för de personer som arbetar som stöd i klassen med de yngre eleverna. Rektorn uppger i sitt svar till Skolinspektionen att resor till och från skolan sker i privat regi och Laboraskolan AB inte har ansvar över privata resor. Vidare uppger rektorn att de personer som arbetar som stöd i de yngre årskurserna inte har något pedagogiskt eller arbetsmiljömässigt ansvar. Därför anser rektorn att registerkontroll inte är tillämpligt för de personerna. Rektorn uppger vidare i sitt svar att när det gäller av skolan arrangerade resor till och från skolan, till exempel transport till idrottshallen i Unnaryd kommer skolan börja kräva registerutdrag.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans rutiner och synsätt när det gäller registerkontroll av personal. Att de personer som arbetar med eleverna inte har något pedagogiskt ansvar gör ingen skillnad utifrån författningarnas krav på registerkontroll eftersom de arbetar med eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 31–33 §§ skollagen

Huvudmannaskap och godkännande

Bedömning

Laboraskolan AB måste vidta följande åtgärd inom huvudmannaskap och godkännande.

- Huvudmannen ska ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål och informationen om rutinerna ska lämnas på ett sådant sätt att de blir kända.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Information om rutinen ska lämnas på ett sådant sätt att de blir kända.

I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2009/10:165 s. 673) anges bland annat följande: Huvudmannen ska ha rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Det överlämnas till varje huvudman att bestämma hur klagomålshanteringen ska organiseras och hur informationen om klagomålsrutinerna ska lämnas. För att det inte ska råda någon tvekan om vad

rutinerna innebär ska de, som Lagrådet också förordat, vara skriftliga. Rutinerna ska rikta sig såväl till huvudmannens interna organisation som till barn, elever, vårdnadshavare och andra som vill lämna klagomål. Huvudregeln bör vara att klagomål först lämnas till ansvarig rektor, förskolechef eller motsvarande ledningsfunktion vid fritidshemmet för att därefter slussas vidare till huvudmannen. För att rutinerna ska fungera på det sätt som är avsett är det givetvis nödvändigt att informationen om klagomålsrutinerna lämnas på sådant sätt att de blir kända för de som vill lämna klagomål. Det kan exempelvis vara via huvudmannens hemsida eller i riktad information i samband med läsårsstarten.

Skolinspektionens tillsyn visar att Laboraskolan AB inte har skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål. I intervju med representanter för huvudmannen uppger de visserligen att föräldrar och elever kan gå till läraren eller rektorn om de inte är nöjda men att det inte finns någon direktkanal till huvudmannen och att rektorn sköter allt. Huvudmannen lämnar inte via skolans hemsida eller på annat sätt någon information om vad man som elev eller vårdnadshavare ska göra om man är missnöjd med förhållanden i verksamheten.

Rektorn uppger i intervju att det är lärare och rektor som utreder och beslutar om något måste åtgärdas. I de fall det är viktiga strategiska frågor eller handlar om den ekonomiska ramen tas kontakt med styrelsen.

På skolans hemsida finns inte någon information om vad man som elev eller vårdnadshavare ska göra om man är missnöjd med förhållanden i verksamheten.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans rutiner för att ta emot och utreda klagomål. Skolan har inga skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål och informationen om rutinerna lämnas inte på ett sådant sätt att de blir kända. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Laboraskolan AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

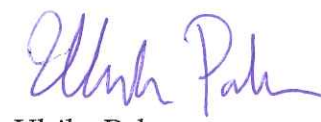
4 kap. 8 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Andreas Mehnert och undervisningsråd Ingrid Åsgård.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Ulrika Palm
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten.

Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.